

Hannele Niiranen (puheenjohtajana 2002): ”Tanssia ei voi enää sivuuttaa”

Faktaa: Yksi Tanssiteatteri Hurjaruuthin perustajajäsenistä, teatterin tanssijana 15 vuotta. ”Hurjaruuth on avannut mulle ikkunat tanssin maailmaan ja myös omaan itseeni sillä tavalla, että opin tunnistamaan omat vahvuuteni ja tavan olla ja havainnoida maailmaa tanssin kautta”. Toiminut kymmenen vuotta tanssinopettajana ja sen jälkeen tanssin hallinnollisissa tehtävissä, mm. Balettioppilaitoksen rehtorina ja Tanssioppilaitosten Liiton toiminnanjohtajana.

Hannele Niiranen muistelee tehneensä hyvää ja tiivistä yhteistyötä varapuheenjohtaja Marinella Jaskarin (silloisen Vartiaisen) ja aktiivisen hallituksen kanssa.

Niiranenkin oli ennen puheenjohtajuuttaan pitkään liiton hallituksessa. ”Olin mukana Tanssin talon suunnittelemisessa. Mutta se oli kentälle liian iso asia vielä silloin. Koko talon tarve kyseenalaistettiin aivan ällistytävällä tavalla. Ajateltiin, että se vie kaikki rahat, ettei kukaan enää koskaan saa mitään, kun kaikki menee yhteen paikkaan. Yhdessä tekemisen meininkiä ei sitten syntynyt, koska epäluuloja oli niin paljon. Ja sitten ajateltiin viattomasti, että kyllä se tanssin sisältö tanssin nostaa, ei tarvita mitään taloa. No sehän on ihan totta, että täytyy olla hyvä sisältö, mutta kuitenkin se talo on yksi tarpeellinen kokoava rakenne lisää tanssin kenttään ja suurta yleisöä varten. On sivistysvaltion merkki, että tanssillakin on oma talo”, Niiranen sanoo. Hän toteaa, että nyt vihdoin lähes rakenteilla oleva Tanssin talo on osoitus siitä, kuinka suuren työn tanssijat itse ovat tehneet. ”Että on niin paljon näyttöä laadusta ja vaikuttavuudesta, ettei tanssia voi enää sivuuttaa, että me todella tarvitaan tällainen näyteikkuna kuin tanssin talo esimerkiksi.”

Puheenjohtaja-aikanaan hän muistaa myös vetäneensä keskustelua tanssin aluekeskuksista. Aluekeskuksille kentällä oli yleinen tuki, aivan eri tavalla kuin vielä silloin Tanssin talolle. ”Muistan, että Kuopio Tanssii ja Soin keskustelun päätteeksi kulttuuriministeriön Katri Santtila kertoi hyvät uutiset aluekeskusten perustamisesta.”

Sitten hän kertoo löytäneensä kotiarkistoistaan kiinnostavan paperin: ”Löysin tällaisen paperin vuodelta 1998, mikä mielestäni kiteyttää sen, miten paljon tanssin kenttä ja näkemys tanssista työnä on muuttunut. Tämä on esitys tukijärjestelmäksi aktiiviuransa päättävälle tanssijoille. Olin mukana sen tehneessä työryhmässä. Silloin ajatus oli, että ihminen on jossakin yhdessä työssä, josta se siirtyy eläkkeelle. Se maailma, josta lähdettiin oli tämä. Mutta lopputulema oli, että tukijärjestelmä on mahdoton toteuttaa, koska tanssijat ovat liian pieni ryhmä. Nykyäänhän me emme ajattele enää näin, että olet yhdessä työssä koko ikäsi, vaan voit – tai on pakko – tehdä monta työtä yhtä aikaa varsinkin taiteen alueella. Enää tällaisella otsakkeella ei lähestyittäisi tätä asiaa, että tanssijan aktiiviuralla on joku ehdoton päätepiste, vaan nythän tanssija voi tehdä tanssia monella tavalla hamaan pätyyn asti.”

Niiranen toteaa olevansa siitä itsekin hyvä esimerkki. Hän on esiintymisuransa jälkeen toiminut kymmenen vuotta freelance-tanssinopettajana ja koreografina, ja sen jälkeen tanssin hallinnollisissa tehtävissä. ”Eli olen koko ajan tanssin kanssa tekemisissä, mutta aina eri näkökulmasta. Ja nykyäänhän on ilmapiiri niin erilainen, että voi esiintyä tanssijana vaikka kuinka vanhana. Ei ajatella kuten silloin vuonna 98, että tanssijan on pakko vaihtaa ammattia noin nelikymppisenä. Silloin ei osattu ajatella, että epätyypillinen työsuhde voi jatkua epätyypillisenä sinne hamaan eläkeikään asti, riippuen ihan siitä, mihin ihmisen voimavarat ja luovuus ja tahto vie.”

Niirasen mielestä ajattelussa on menty paljon eteenpäin. Kentällä suvaitaan erilaisia tanssityylejä. ”Ei ole enää sellaista kilpailuasetelmaa ollenkaan, että baletti olisi kaikista hienointa ja nykytanssi jotain ihmeellistä tepastelua. Suhtautuminen on paljon arvostavampaa ja tasa-arvoisempaa ja reilumpaa kaikin puolin ja osataan nähdä se hyvä toisen työssä”, hän sanoo.

Haasteena ammattijärjestötyössä on aina ollut se, miten pitää tanssia positiivisesti ja aktiivisesti esillä. Rahoitus on riittämätöntä. ”Tämä vapaan kentän räjähdys oli koulutuksen tulemisen syytä tai ansiota, mutta näkisin senkin voimavarana. Että tanssijathan ovat niin fiksuja ihmisiä, että pystyvät työllistämään itse itsensä. Meillä on todella hyvä ja monipuolinen koulutus, mutta haasteena on, miten kaikki valmistuvat työllistyvät.” Hänen mielestään jokaisella koulutuksella on kuitenkin paikkansa: ”Tanssin monilajisuus on tärkeää. En ajattele, että tanssialalle koulutetaan liikaa, koska tanssissa on niin paljon sivistyksellistä hyötyä. On arvokasta, että ihmisillä on kehollinen koulutus ja kokemus. Tanssikoulutus ei ole koskaan pois ihmisen omasta elämästä tai hyödystä jossain muussa työssä, enkä halua ottaa sitä oikeutta keneltäkään pois. Mutta koulutuksen laajeneminen on osaltaan johtanut siihen, että vapaa kenttä on niin iso ja kaikille ei riitä työtä. Osa porukkaa turhautuu. Mutta koulutuksen kautta on myös tullut se, että koko ajan avataan ikkunoita muuallekin, että ei ole vaan se tanssitaide, vaan siellä on se yritysosaaminen ja maailman ymmärtäminen laajasti. Sieltä kyllä sitten lahjakas ihminen löytää sen oman väylänsä. En missään nimessä menisi leikkaamaan koulutuksesta.”

Järjestötyön kohokohdiksi Niiranen mainitsee yhteiset tilaisuudet ja tanssikenttää hyödyttäneiden yhdistysten perustamiset. Hän haluaa myös eri toten mainita, miten valtava vaikutus järjestösihteeri **Ulla Tenhusella** oli liiton toimintaan: ”Ulla ansaitsee monta mitalia. Hän toi aktiivisesti asioita framille ja hoiti ne eteenpäin.”

Niiranen pohtii, että hänen hallitusaikanaan Suomessa elettiin vielä yhtenäiskulttuurin aikaa. ”Voi sanoa, että sitten 2000-luvulla kenttä hajosi pirstaleisemmaksi.” Tulevaisuudelta hän toivoo, että tanssin moninaisuus kehittyisi edelleen ja näkyisi vahvemmin valtavirran mediassa: ”Meillä on näyttöä koko tanssin valtavasta kirjosta soveltavasta, yhteisöllisestä ja hoivamuotoisesta tanssitaiteesta aina pitkälle vietyyn tekniseen virtuositeettiin, kansainvälisellä tasolla liikkuviin ammattiryhmiin.”